

Byla C-7/24

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2024 m. sausio 4 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Retten i Svendborg (Danija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. sausio 2 d.

Ieškovės:

Deutsche Rentenversicherung Nord

BG Verkehr

Atsakovės:

Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge, veikianti Marius Pedersen A/S vardu

Mandatar Gjensidige Forsikring, dansk filial Gjensidige Forsikring ASA, Norge, veikianti Marius Pedersen A/S vardu

**RETTEN I SVENDBORG (SVENDBORGO APYLINKĖS TEISMAS)
NUTARTIS,**

priimta 2024 m. sausio 2 d.

Byla <...>

Deutsche Rentenversicherung Nord

<...>

prieš

GJENSIDIGE FORSIKRING, DANSK FILIAL AF GJENSIDIGE FORSIKRING ASA, NORGE, veikiančią *MARIUS PEDERSEN A/S* vardu

ir

Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge
<...>

ir

Byla <...>

BG Verkehr
<...>

prieš

Mandatar Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge, veikiančią *MARIUS PEDERSEN A/S* vardu
<...>

Šią nutartį priėmė teisėjas <...> [posėdžiavęs kaip vienas teisėjas].

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

PIRMINĖS PASTABOS

- 1 Ši byla susijusi su tuo, ar Danijos draudimo bendrovė *Gjensidige Forsikring A/S*, veikianči bendrovės *Marius Pedersen A/S* vardu, turi atlyginti Vokietijos viešosios teisės reglamentuojamo pensijų draudimo bendrovių (privalomojo socialinio draudimo įstaigų) *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* išmokėtas išmokas, susijusias su Vokietijos piliečio (toliau – X) mirtimi dėl Danijoje įvykusio nelaimingo atsitikimo darbe.
- 2 Kaip Vokietijos darbuotojas, X buvo apsidraudęs pensijų draudimu privalomojo socialinio draudimo įstaigose *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord*, kurios vėliau pagal Vokietijos teisę mokėjo išmokas X našlei (toliau – Y).
- 3 *Retten i Svendborg* nutarė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 267 straipsnio antrą pastraipą pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 85 straipsnio 1 dalies išaiškinimo, kaip jis paskutinį kartą buvo išaiškintas Teisingumo Teismo

sprendime *DAK / Lærerstandens Brandforsikring*, C-428/92, EU:C:1994:222, ir Sprendime *Kordel ir kt.*, C-397/96, EU:C:1999:432.

FAKTINĖS APLINKYBĖS IR PROCESAS

- 4 Kaip Vokietijos darbuotojas, X privalėjo apsidrausti viešosios teisės reglamentuojamu pensijų draudimu bendrovėse *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord*, kurios pagal Vokietijos *Sozialgesetzbuch Sechstes Buch* (SGB VI) 46 straipsnio 2 dalį privalo mokėti išmokas apdraustojo, kaip maitintojo, netekusiems asmenims. Viešosios teisės reglamentuojamas pensijų draudimas yra Vokietijos socialinės apsaugos sistemos dalis, jis skirtas darbuotojų ir jų išlaikomų asmenų, kaip maitintojo netekusių asmenų, pensijoms užtikrinti.
- 5 Tarp *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* iš vienos pusės ir *Marius Pedersen A/S* ir jo civilinės atsakomybės draudiko *Gjensidige Forsikring* iš kitos pusės kilo ginčas dėl to, ar *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* turi teisę susigrąžinti X našlei Y išmokėtas išmokas.
- 6 2015 m. liepos 15 d. Vokietijos pilietis X buvo sužalotas, kai dirbdamas vairuotoju eksporto veeklą vykdančioje Vokietijos įmonėje *DS Transport GmbH* padėjo krauti prekes į Vokietijoje registruotą sunkvežimį vienoje iš *Marius Pedersen A/S* veiklos vietų Danijoje. Dėl sužalojimų, patirtų per nelaimingą atsitikimą, X netrukus mirė.
- 7 Danijos *Arbejdsmarkedets Erhvervssikring* (Darbo rinkos draudimo įstaiga) vėliau nusprendė, kad mirtinas nelaimingas atsitikimas nesuteikia teisės X našlei Y gauti išmokas pagal Danijos įstatymą dėl draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe, nes X buvo apdraustas pagal Vokietijos socialinės apsaugos sistemą, kaip minėta pirmiau (4 punktas).
- 8 Po X mirties *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* išmokėjo X našlei Y išmokas pagal Vokietijos socialinės apsaugos įstatymą ir pagal Vokietijos teisę perėmė Y teises už žalą atsakingos šalies atžvilgiu.
- 9 Kadangi *Marius Pedersen A/S* per savo civilinės atsakomybės draudimo bendrovę *Gjensidige Forsikring* pripažino pareigą išmokėti kompensaciją dėl X mirties 2015 m. liepos 15 d., *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* reikalauja, kad *Marius Pedersen A/S* ir (arba) *Gjensidige Forsikring* atlygintų X našlei jų išmokėtas išmokas.
- 10 *Marius Pedersen A/S* ir *Gjensidige Forsikring* atsisakė tenkinti *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* reikalavimus grąžinti išmokas, remdamosi tuo, kad Danijos nacionalinė teisė nesuteikia teisės reikalauti grąžinti išmokėtas išmokas, nes pagal Danijos teisę reikalauti tokių išmokų grąžinti negalima, o X našlė Y, *Marius Pedersen A/S* ir *Gjensidige Forsikring* nuomone, turi būti laikoma turinčia teisę reikalauti išmokų neatsižvelgiant į X mirties priežastį.

- 11 *Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring* taip pat nurodė, kad Y jau gavo žalos atlyginimą už maitintojo netekimą, nes *Gjensidige Forsikring* jos advokato prašymu išmokėjo jai kompensaciją už maitintojo netekimą, apskaičiuotą pagal Danijos nacionalinę teisę. *BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord* tvirtino, kad žala nebuvo atlyginta visiškai įvykdant išpareigojimus, nes mokėdamos *Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring* pasielgė nesąžiningai dėl *BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord* reikalavimo grąžinti išmokas. Dėl žalos atlyginimo, kurį *Gjensidige Forsikring* išmokėjo Y netekus maitintojo, šalys sutaria, kad išmoka buvo apskaičiuota ir išmokėta pagal Danijos nacionalines žalos atlyginimo taisykles ir kad pagal Danijos teisę Y negali reikalauti iš *Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring* atlyginti daugiau žalos.
- 12 2018 m. liepos 6 d. ir 2018 m. liepos 12 d. *BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord* atitinkamai pareiškė ieškinius *Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S*, reikalaujamos, kad pastarosios pripažintų, jog yra atsakingos *BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord* dėl išmokų, kurias *BG [Verkehr] ir Deutsche Rentenversicherung Nord* privalo išmokėti ir išmokėjo Y pagal Vokietijos *Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (SGB VI) 46* straipsnio 2 dalį, grąžinimo.

NACIONALINĖS TEISĖS NUOSTATOS IR NACIONALINIŲ TEISMŲ JURISPRUDENCIJA

Lovbekendtgørelse 2018-08-24 nr. 1070 om erstatningsansvar (erstatningsansvarsloven) (2018 m. rugpjūčio 24 d. Atsakomybės už žalą įstatymo Nr. 1070 suvestinė redakcija) (toliau – Atsakomybės už žalą įstatymas)

- 13 Atsakomybės už žalą įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „*Asmuo, atsakingas už asmens sužalojimą, atlygina žalą už negautas pajamas, gydymo išlaidas ir kitus dėl sužalojimo patirtus nuostolius, taip pat sumoka kompensaciją už patirtą skausmą ir kančias.*“
- 14 Atsakomybės už žalą įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nurodyta: „*Nuostoliai dėl sutuoktinio ar sugyventinio netekto maitintojo sudaro 30 proc. kompensacijos už žalą, kurią asmuo, jei nebūtų miręs, būtų turėjęs gauti visiškai netekęs darbingumo (žr. 5–8 dalis). Vis dėlto nuostolių suma neturi būti ne mažesnė kaip 644 000 DKK, išskyrus išimties aplinkybes.*“
- 15 Atsakomybės už žalą įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „*Išmokos pagal socialinės apsaugos teisės aktus, įskaitant bedarbio pašalpas, išmokas sergantiems asmenims, pensijas pagal socialines pensijas reglamentuojančius teisės aktus ir išmokas pagal Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymą, į kurias turi teisę nukentėjusioji šalis arba maitintojo netekęs asmuo, negali būti pagrindas už žalą atsakingam asmeniui pareikšti regresinį ieškinį, kad jis jas grąžintų. <...>*“

- 16 Atsakomybės už žalą įstatymo 26a straipsnio 1 dalyje nurodyta: „*Asmuo, kuris tyčia arba dėl didelio neatsargumo sukėlė kito asmens mirtį, gali būti įpareigotas atlyginti žalą maitintojo netekusiems asmenims, kuriuos su mirusiuoju siejo itin glaudus ryšys.*“

Lovbekendtgørelse 2022-08-19 nr. 1186 om arbejdsskadesikring (arbejdsskadesikringsloven) (2022 m. rugpjūčio 19 d. Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo Nr. 1186 suvestinė redakcija) (toliau – Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymas)

Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „*Jei dėl nelaimingo atsitikimo darbe įvyko mirtis, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę <...>, jei santuoka buvo sudaryta prieš įvykstant nelaimingam atsitikimui darbe ir nukentėjusiojo mirties metu sutuoktiniai gyveno kartu. <...>*“

Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje nurodyta: „*Asmuo, kuris turi teisę į pereinamojo laikotarpio išmoką pagal 19 straipsnio 1–3 dalis ir dėl nukentėjusio asmens mirties neteko maitintojo arba dėl nukentėjusio asmens mirties kitaip pablogėjo jo išlaikymo sąlygos, turi teisę į žalos atlyginimą. Nuostolių dydis nustatomas atsižvelgiant į išlaikymo mastą ir maitintojo netekusio asmens gebėjimą save išlaikyti, atsižvelgiant į amžių, sveikatos būklę, išsilavinimą, užimtumą, priklausomybę ir finansinę padėtį.*“

2 dalis: „*Žalos atlyginimas skiriamas kaip terminuota tęstinė išmoka, kuri sudaro 30 proc. mirusiojo metinio darbo užmokesčio pagal 24 straipsnį. Nuostoliai pradedami mokėti nuo mirties dienos, mokant 1/12 mėnesio avansą. Gali būti nustatytas ne ilgesnis kaip 10 metų laikotarpis. Vis dėlto, jei dėl mirties mokama maitintojo netekimo pašalpa, išmoka mokama tik pasibaigus šios pašalpos mokėjimo laikotarpiui. Jeigu mirusysis pagal šį įstatymą nuolat gaudavo išmoką už prarastą darbingumą, maitintojo netekimo pašalpa mokama tik nuo kito mėnesio po mirties pirmos dienos.*“

3 dalis: „*Išmokos pagal 2 dalį lieka nepakitusios nustatytą laikotarpį, išskyrus atvejus, kai išmoka visiškai ar iš dalies pakeičiama vienkartinė išmoka arba kai išmokos gavėjas miršta.*“

- 17 Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo 77 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „*Išmokos pagal šį įstatymą negali būti pagrindas pareikšti regresinį ieškinį už žalą atsakingam asmeniui kad jis jas grąžintų nukentėjusiems asmenims arba maitintojo netekusiems asmenims <...>. Nukentėjusių asmenų arba maitintojo netekusių asmenų reikalavimai už žalą atsakingai šaliai mažinami tiek, kiek atitinkamiems asmenims pagal šį įstatymą buvo išmokėtos arba turi būti išmokamos išmokos.*“

Danijos jurisprudencija

- 18 Anksčiau taikyta 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 93 straipsnio nuostata buvo Teisingumo Teismui pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą (1994 m. birželio 2 d. Sprendimas *DAK*, C-428/92, EU:C:1994:222), susijusio su *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas) sprendimu byloje U 1995 341 Ø, dalykas. Toje byloje konstatuota, kad pagal Danijos atsakomybės už žalą įstatymo 17 straipsnio 1 dalį ir 22 straipsnio 2 dalį užsienio socialinės apsaugos įstaigai nedraudžiama pareikšti regresinio ieškinio dėl jos išmokėtų socialinės apsaugos išmokų grąžinimo.
- 19 *Højesteret* (Aukščiausiasis Teismas) vėliau priėmė sprendimą byloje U 2002 573 H. Ši byla buvo susijusi su Vokietijos darbdavio reikalavimu atlyginti ligos išmokas, medicininės išlaidas ir pensiją, išmokėtą Vokietijos laivavedžiui, kuris buvo sužalotas, kai dirbo Danijoje.
- 20 *Højesteret* (žr. sprendimą byloje U 1999 773 H) atsisakė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl tuomečio [Reglamento (EEB) 1408/71] 93 straipsnio (dabar 85 straipsnis) išaiškinimo. Nutarties motyvuose *Højesteret* (Aukščiausiasis Teismas) nurodė:

„Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos akivaizdžiai matyti, kad Tarybos reglamento Nr. 1408/71 93 straipsnio 1 dalis (Tarybos reglamento Nr. 3 52 straipsnis) turi būti aiškinama taip, kad ši nuostata reglamentuoja tik teisės pasirinkimą, susijusį su institucijos teise susigrąžinti lėšas iš už žalą atsakingos šalies, ir kad institucijos reikalavimas negali, net ir tais atvejais, kai jis turi savarankiško reikalavimo pobūdį pagal b punktą, viršyti reikalavimo, kurį nukentėjęs asmuo galėtų pareikšti reikalavimą už žalą atsakingai šaliai pagal jų santykiams taikytinos teisės normas, t. y. apskritai pagal vietas, kurioje padaryta žala, teisę.“

- 21 Savo nutartyje *Højesteret*, be kita ko, rėmėsi Teisingumo Teismo sprendimu *Ster*, 78/72, EU:C:1973:51, kurio 3 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad *„tiesioginė atsakingos institucijos teisė atsakingo trečiojo asmens atžvilgiu kyla iš to, kad išmokas gavęs asmuo turi teisę valstybės, kurioje padaryta žala, teritorijoje reikalauti iš šio trečiojo asmens atlyginti žalą“, taip pat kad institucija negali „reikalauti iš atsakingo trečiojo asmens jokių kitų sumų, išskyrus tas, kurių galėtų reikalauti nuo žalos nukentėjęs asmuo arba jo išlaikomi asmenys“*.
- 22 Vėliau byloje U 1999 773 H *Højesteret* padarė išvadą, jog iš 93 straipsnio 1 dalies (dabar 85 straipsnis) matyti, kad darbdavio reikalavimas atsakomybės draudikui negali viršyti reikalavimo, kurį nukentėjusioji šalis galėjo pareikšti už žalą atsakingai šaliai pagal Danijos teisę. O byloje U 2002 573 H *Højesteret* nusprendė, kad darbdavio reikalavimui dėl darbo užmokesčio ir medicininių išlaidų yra suėjęs senaties terminas (pagal Danijos teisę), tačiau galioja reikalavimas atlyginti darbdavio patirtas pensijų išlaidas, nors šis reikalavimas negali viršyti to, į ką nukentėjusioji šalis būtų turėjusi teisę pagal Danijos teisę.

- 23 Kalbant apie naujausią Danijos jurisprudenciją, galima paminėti 2020 m. kovo 2 d. *Østre Landsret* sprendimą (FED 2020 31 Ø) ir 2021 m. gruodžio 8 d. *Højesteret* sprendimą (U 2022 1033 H), kuriuose nagrinėjamas panašus klausimas. Ši byla susijusi su Danijos greitkelyje vokiečių poros patirta avarija, per kurią vienas sutuoktinis žuvo, o kitas buvo sužalotas.
- 24 Toje byloje buvo nagrinėjama, ar *Bundesbahnvermögen – Rechtsfähiges Sondervermögen der Bundesrepublik Deutschland* ir *Krankenversicherung für Bundesbahnbeamten, Bezirksleistung Wuppertal* turėjo teisę reikalauti, kad nukentėjusiosios šalies draudimo bendrovė *Codan Forsikring A/S*, kuri pripažino savo atsakomybę dėl žalos atlyginimo, atlygintų jų patirtas išlaidas.
- 25 *Østre Landsret* nuomone, socialinės apsaugos įstaigos reikalavimas atlyginti išmokas, išmokėtas vienoje valstybėje narėje dėl kitoje valstybėje narėje įvykusio įvykio, negali viršyti reikalavimo, kurį nukentėjusioji šalis galėtų pareikšti pagal tos kitos valstybės narės, kurioje patirta žala, teisės aktus.
- 26 Be to, *Østre Landsret* nurodė, kad pareiga atlyginti socialinio draudimo įstaigos reikalavimą buvo taikoma tik tiek, kiek draudikas, šiuo atveju – *Codan Forsikring A/S*, pagal Danijos teisę privalėjo sumokėti atitinkamą kompensacijos sumą nukentėjusiajai šaliai.
- 27 Taigi *Østre Landsret* darė prielaidą, jog tam, kad būtų galima atlyginti nukentėjusiosios šalies reikalavimą, turi būti tapatumas tarp išmokų, kurias nukentėjusiajai šaliai išmokėjo įpareigotoji socialinio draudimo įstaiga Vokietijoje, ir reikalavimo, kurį nukentėjusioji šalis galėtų pareikšti pagal valstybės narės, kurioje patirta žala, t. y. Danijos, teisės aktus.
- 28 *Højesteret* buvo pateiktas apeliacinis skundas dėl *Østre Landsret* sprendimo. Remdamasis *Østre Landsret* sprendimu, *Højesteret* savo sprendime nurodė, kad socialinės apsaugos įstaigos reikalavimas negalėjo viršyti reikalavimo, kurį nukentėjusioji šalis galėjo pareikšti už žalą atsakingai šaliai pagal teisės aktų, taikomų nukentėjusiosios šalies ir už žalą atsakingos šalies santykiams, taisykles.
- 29 *Højesteret* nepasisakė dėl to, ar *Codan Forsikring A/S* buvo galima pareikšti regresinį ieškinį dėl pagal Vokietijos teisę apskaičiuotų ir išmokėtų našlystės pensijos išmokų ir „Sterbegeld“ (laidojimo pašalpos), nes *Højesteret* konkrečiai šioje byloje nustatė, kad *Codan Forsikring A/S* sąžiningai ir vykdydama visus įsipareigojimus Vokietijoje gyvenančiai našlei išmokėjo pagal Danijos teisę apskaičiuotą maitintojo netekimo išmoką.
- 30 *Højesteret* taip pat konstatavo, kad buvo pakankamai įrodyta, jog *Krankenversicherung für Bundesbahnbeamten* patirtos išlaidos pagal savo pobūdį patenka į Atsakomybės už žalą įstatymo 1 straipsnyje vartojamą sąvoką „gydymo išlaidos ir kiti nuostoliai“.
- 31 Be to, reikėtų pažymėti, kad šioje byloje šalys sutarė, jog reikalavimo atlyginti žalą apimtis turi būti nustatoma pagal Danijos teisę, todėl reikalavimas negali

viršyti reikalavimo, kurį nukentėjusioji šalis pagal Danijos teisę gali pareikšti už žalą atsakingai šaliai.

SAJUNGOS TEISĖ

- 32 Sąjungos teisės nuostata, su kuria susijusi ši byla, visų pirma yra 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 85 straipsnio 1 dalis. Ši nuostata atitinka anksčiau galiojusią 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 93 straipsnio 1 dalies nuostatą ir 1958 m. rugsėjo 25 d. Tarybos reglamento Nr. 352 straipsnį.

ŠALIŲ ARGUMENTAI

- 33 ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** pažymi, kad ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** perėmė Y reikalavimą bendrovėms ***Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S*** pagal Vokietijos *Sozialgesetzbuch Zehntes Buch* (SGB X) 116 straipsnio 1 dalį. Taigi ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** turi teisę reikalauti, kad ***Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S*** atlygintų už socialines išmokas, kurias ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** išmokėjo Y perimdamos Y teisę reikšti reikalavimą bendrovėms ***Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S***. Šalys to ir neginčija.
- 34 ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** taip pat teigia, kad jų teisę reikalauti, kad ***Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S*** atlygintų žalą pagal 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 85 straipsnio 1 dalį turi būti nustatoma pagal valstybės narės, kurioje ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord***, kaip įpareigotosios socialinio draudimo įstaigos, turi registruotą buveinę, teisę, t. y. pagal Vokietijos teisę, todėl pagal Danijos atsakomybės už žalą įstatymo 17 straipsnio 1 dalį ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** nedraudžiama pareikšti regresinio ieškinio ***Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S***.
- 35 ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** šiuo atžvilgiu nurodo, kad pagal 85 straipsnio 1 dalį reikalavimų, kuriuos ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** perėmė, sąlygos ir apimtis taip pat turi būti nustatomos pagal valstybės narės, kurioje ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord***, kaip įpareigotosios socialinio draudimo įstaigos, turi registruotą buveinę, teisę, t. y. pagal Vokietijos teisę.
- 36 Be to, ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** tvirtina, kad jeigu ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** regresinio reikalavimo ***Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S*** dydis turi būti nustatomas pagal valstybės narės, kurios teritorijoje atsirado žala, materialinės teisės normas, t. y. Danijos teisę, tai nereiškia, kad ***BG Verkehr ir Deutsche Rentenversicherung Nord*** draudžiama susigrąžinti iš ***Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S***

socialines išmokas, kurias *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* išmokėjo Y.

- 37 Grįsdamos šį teiginį, *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* remiasi 2001 m. gruodžio 19 d. Danijos *Højesteret* sprendime byloje U 2002 573 H pateiktu Reglamento Nr. 1408/71 93 straipsnio 1 dalies, t. y. anksčiau taikytos nuostatos, aiškinimu.
- 38 Šis sprendimas buvo susijęs su tuo, kurios valstybės narės teisės aktai turi būti taikomi šalių tarpusavio atsiskaitymams, taigi ir su įpareigotosios socialinės apsaugos įstaigos teisės reikalauti žalos atlyginimo iš už žalą atsakingos šalies apimtimi. *Højesteret* didelę reikšmę teikė tam, kad įpareigotosios socialinės apsaugos įstaigos reikalavimo suma negalėtų viršyti reikalavimo, kurį nukentėjusioji šalis galėtų pareikšti pagal valstybės narės, kurioje atsirado žala, teisės aktus. Vis dėlto *Højesteret* nenusprendė, ar įpareigotosios socialinės apsaugos įstaigos reikalavimas turi būti tapatus arba kitaip palyginamas su reikalavimu, kurį nukentėjusioji šalis galėjo pareikšti pagal Danijos teisę.
- 39 *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* nuomone, 85 straipsnio 1 dalį reikėtų aiškinti taip, kad *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* našlei išmokėtos socialinės išmokos (našlės pensija) ir reikalavimas, kurį pagal Danijos teisę našlė galėtų pareikšti nukentėjusiajai šaliai (kompensacija už kūno sužalojimą ir žalos atlyginimas dėl maitintojo netekimo), neturi būti tapatūs ar kaip nors panašūs savo pobūdžiu, kad juos būtų galima įvykdyti. *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* šiuo atžvilgiu teigia, kad reikalavimas paprasčiausiai negali viršyti sumos, kurią nukentėjusioji šalis galėtų atgauti pagal valstybės narės, kurioje buvo padaryta žala, teisę, t. y. pagal Danijos teisę.
- 40 *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* teigia, kad, kadangi įpareigotosios socialinio draudimo įstaigos subrogaciją pagal 85 straipsnio 1 dalį turi pripažinti kiekviena valstybė narė, 85 straipsnio 1 daliai prieštarautų tai, kad valstybė narė turi pripažinti įpareigotosios socialinio draudimo įstaigos subrogacijos teisę, jei tuo pat metu ta valstybė narė galėtų veiksmingai užkirsti kelią reikalavimo vykdymui. *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* tvirtina, kad šia nuostata nebuvo siekiama uždrausti įpareigotajai socialinės apsaugos įstaigai pareikšti reikalavimą atsakingam už žalą asmeniui dėl išmokų, kurių galima reikalauti pagal valstybės narės, kurioje registruota įpareigotosios socialinės apsaugos įstaigos buveinė, teisės aktus ir valstybės narės, kurioje atsirado žala, teisės aktus, tapatumo nebuvimo.
- 41 Galiausiai *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* tvirtina, kad, nepriklausomai nuo to, ar *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* perimto reikalavimo sąlygos ir reikalaujamos atlyginti žalos dydis turi būti nustatomi pagal Danijos, ar pagal Vokietijos teisę, kad *Marius Pedersen A/S* ir *Gjensidige Forsikring A/S* būtų atsakingos už žalą atlyginimą bendrovei *Deutsche Rentenversicherung Nord*, nereikalaujama, kad *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* išmokėtos Y socialinės išmokos ir reikalavimas, kurį Y

galėtų pareikšti bendrovėms *Marius Pedersen A/S* ir *Gjensidige Forsikring A/S* pagal Danijos teisę, būtų panašaus pobūdžio. Todėl *Marius Pedersen A/S* ir *Gjensidige Forsikring A/S* turi kompensuoti *BG Verkehr* ir *Deutsche Rentenversicherung Nord* socialines išmokas, išmokėtas Y.

- 42 *Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring A/S* nuomone, 2004 m. balandžio 29 d. Reglamente Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentuojama tik tai, ar ieškovė gali perimti nukentėjusiosios šalies reikalavimą, o ne tai, ar pagal Danijos teisės aktus yra teisėtas pagrindas ieškovės regresiniam ieškiniiui.
- 43 *Marius Pedersen A/S* ir *Gjensidige Forsikring A/S* taip pat teigia, kad veiksny, lemiantis ieškovės teisę pareikšti regresinį ieškinį, yra tai, ar nukentėjusioji šalis pagal Danijos teisę turi teisę reikalauti išmokų, kurias grąžinti reikalauja ieškovė (žr., be kita ko, *Højesteret* sprendimus byloje U 1999 773 H ir byloje U 2022 1033 H), ir kad šiuo atveju taip nėra, nes reikalavimas mokėti nuolatinę našlės pensiją pagal Vokietijos teisę neatitinka reikalavimo atlyginti kapitalizuotą žalą dėl maitintojo netekimo pagal Danijos teisę.
- 44 Teigiama, kad regresinis ieškinys dėl pensijos išmokų mirusiojo našlei atlyginimo turi būti laikomas nepriklausomu nuo to asmens mirties dėl nelaimingo atsitikimo darbe, nes jo našlė turi būti laikoma turinčia teisę į išmokas nepriklausomai nuo mirties priežasties.
- 45 Nors *Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring* pripažino, kad Vokietijos draudimo įstaigos iš principo turi teisę susigrąžinti išmoką, jos tvirtina, kad, remiantis Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo 77 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu, pagal šį įstatymą mokamos išmokos negali būti pagrindas „reikalauti, kad išmokas atlygintų už žalą atsakinga šalis, kuri privalo atlyginti žalą“ mirusiojo našlei. Be to, remiantis 77 straipsnio 1 dalies antru sakiniu, pagal šį įstatymą maitintojo netekusio asmens (našlės) reikalavimas už žalą atsakingam asmeniui (šiuo atveju bendrovėms *Marius Pedersen A/S* ir *Gjensidige Forsikring*) turi būti sumažintas tiek, kiek „atitinkamiems asmenims pagal šį įstatymą buvo išmokėtos arba turi būti išmokamos išmokos“. Todėl prašymą pateikusių draudimo įstaigų reikalavimas grąžinti išmokas turi būti laikomas draudžiamu, kai išmokos turi būti laikomos pakeičiančiomis išmokas, kurioms taikomas Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo 20 straipsnis dėl maitintojo netekusių asmenų teisės į žalos atlyginimą.
- 46 *Marius Pedersen A/S ir Gjensidige Forsikring* taip pat teigia, kad ši nuomonė atitinka 2017 m. liepos 20 d. ELPA teismo sprendimą byloje *Mobil Betriebskrankenkasse prieš Tryg Forsikring*, E-11/16, pagal kurį reikalavimas atlyginti žalą pagal reglamentą negali viršyti reikalavimo ar reikalavimų, kuriuos pati nukentėjusioji šalis galėtų pareikšti už žalą atsakingai šaliai pagal žalos padarymo vietos teisę.

KLAUSIMŲ PAGRINDIMAS

- 47 Iš esmės nesiginčijama, kad pagal 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 85 straipsnio 1 dalį vienos valstybės narės privalomojo socialinio draudimo įstaiga turi teisę pareikšti reikalavimą už žalą atsakingai šaliai dėl kitoje valstybėje narėje įvykusio įvykio, dėl kurio atsiranda atsakomybė, neatsižvelgiant į tos kitos valstybės narės nacionalinės teisės nuostatą, šiuo atveju Danijos atsakomybės už žalą įstatymo 17 straipsnio 1 dalį.
- 48 Visgi nesutariama dėl to, pagal kurios valstybės narės teisės aktus turi būti nustatoma, kokio dydžio reikalavimo teisę perima įpareigotoji socialinės apsaugos įstaiga.
- 49 Nesutariama ir dėl to, ar, jei tokio reikalavimo apimtis turi būti nustatoma pagal valstybės narės, kurioje buvo padaryta žala, materialinės teisės normas, pagal socialinės apsaugos įstaigos teisę susigrąžinti sumokėtas išmokas reikalaujama, kad socialinės išmokos, kurias prašoma grąžinti, savo pobūdžiu būtų panašios į išmokas, kurių grąžinimo nukentėjusioji šalis galėtų reikalauti pagal valstybės narės, kurioje buvo padaryta žala, teisės aktus.
- 50 Taip pat nesutariama, ką reiškia sąvoka „pagal pobūdį“, jei taikytina, ir ar tai reiškia tik tai, kad reikalavimas atlyginti žalą savo dydžiu negali viršyti reikalavimo, kurį nukentėjusioji šalis galėtų pareikšti pagal valstybės narės, kurioje buvo padaryta žala, teisę.
- 51 Danijos teisės aktuose taip pat aptartas žalos, kurios dėl asmens sužalojimo gali reikalauti nukentėjusioji šalis arba nukentėjusiosios šalies, kaip maitintojo, netekę asmenys, elementų pobūdis. Atsakomybės už žalą įstatyme yra nuostatų, pagal kurias gali būti reiškiami reikalavimai atlyginti kitus nuostolius, negautas pajamas, kompensuoti už skausmą ir kančias, nuolatinį sužalojimą, prarastą darbingumą, maitintojo netekimą, sumokėti pereinamojo laikotarpio sumą mirties atveju ir kompensaciją už deliktą. Dauguma punktų taip pat yra apriboti konkrečia suma.
- 52 Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo 77 straipsnyje taip pat nustatyta, kad pagal Atsakomybės už žalą įstatymą apskaičiuota žala yra subsidiari žalai, kurios nukentėjusysis arba jo, kaip maitintojo, netekę asmenys gali reikalauti pagal Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymą, ir kad išmokos dėl nelaimingų atsitikimų darbe negali būti pagrindas pareikšti reikalavimą už žalą atsakingai šaliai, kuri turi atlyginti žalą.
- 53 Nei Atsakomybės už žalą įstatymas, nei Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymas nesuteikia maitintojo netekusiui asmeniui teisės į tokio pobūdžio ir tokiu būdu mokamą našlio pensiją, kaip nustatyta *Sozialgesetzbuch Sechstes Buch* (SGB VI) 64 ir 65 straipsniuose. Todėl nelengva nustatyti tapatumą tarp socialinio draudimo įstaigos reikalavimo atlyginti žalą ir atitinkamo (-ų) Atsakomybės už žalą įstatymo arba Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymo punkto (-ų).

- 54 Taigi taip pat nėra lengva padaryti išvadą, ar galima iš už žalą atsakingos šalies reikalauti atlyginti socialinio draudimo įstaigos patirtas išlaidas, o jei taip, tai koku mastu.
- 55 Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 85 straipsnio 1 dalies aiškinimo, kiek tai susiję su reikalavimu, kurį įpareigotoji socialinės apsaugos įstaiga gali perimti ir išieškoti iš už žalą atsakingo asmens, apimtimi, nėra gausi (žr. be kita ko, Sprendimą *Kordel ir kt.*, C-397/96, EU:C:1999:432, ir Sprendimą *DAK*, C-428/92, EU:C:1994:222).
- 56 Savo jurisprudencijoje, pastarąjį kartą – Sprendime *Kordel ir kt.*, C-397/96, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nusprendė, kad 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 93 straipsnio 1 dalis, taikytina bylos nagrinėjimo metu, turi būti aiškinama taip, kad tiek reikalavimų, kurį socialinio draudimo įstaiga, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą, reiškia asmeniui, kuris kitos valstybės narės teritorijoje padarė žalą, dėl kurios ši įstaiga moka socialinės apsaugos išmokas, apimtis, tiek jam taikomi reikalavimai turi būti nustatomi pagal valstybės narės, kurios teisė taikoma šiai įstaigai, teisę.
- 57 Be to, Sprendime *DAK*, C-428/92, EU:C:1994:222, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pripažino, kad socialinio draudimo įstaigos teisės reikalauti iš šalies, kuri kitos valstybės narės teritorijoje padarė žalą, grąžinti dėl to išmokėtas socialinio draudimo išmokas, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą, sąlygos, tiek apimtis nustatomos pagal valstybės narės, kuriai ši įstaiga yra pavaldi, teisę.
- 58 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, atrodo, nėra aišku, ar valstybės narės, kurioje buvo padaryta žala, materialinės teisės normos gali apriboti įpareigosios socialinės apsaugos įstaigos teisę susigrąžinti išmokėtas išmokas, kai socialinės apsaugos išmokos, kurias reikalaujama grąžinti, savo pobūdžiu nėra tapačios arba bent jau nepanašios į reikalavimą, kurį nukentėjusioji šalis galėtų reikšti pagal šias materialinės teisės normas.

Išvada

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, *Retten i Svendborg*, kuris yra pirmosios instancijos teismas šioje byloje, mano, kad reikia kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, kaip nurodyta toliau.

Retten i Svendborg prašo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo atsakyti į tokį prejudicinį klausimą:

1. Ar 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 85 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal šią nuostatą įpareigotoji institucija turi

teisę pareikšti regresinį ieškinį valstybėje narėje, kurioje atsirado žala, jeigu yra teisėtas pagrindas atlyginti tokio pobūdžio žalą arba išmokėti kompensaciją, dėl kurios pareiškiamas regresinis ieškinys, arba lygiavertę išmoką dėl įvykio, už kurį atsako už žalą atsakingas asmuo pagal žalos padarymo vietos teisę?

2024 m. sausio 2 d.

<...>

DARBINIS VERTINMAS